

Kohtuasi C-745/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

2. detsember 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Symvoulio tis Epikrateias (Kreeka kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. november 2022

Kaebaja:

Microos Food Safety BV

Vastustaja:

Eniaios Foreas Elegchou Trofimon (E.F.E.T.)

Põhikohtuasja ese

Kaebus, millega palutakse tühistada Eniaios Foreas Elegchou Trofimoni (toiduainete kontrolli ühine amet, Kreeka) haldusnõukogu esimehe akt, millega lükatakse tagasi kaebajaks oleva äriühingu taotlus tema toote, Listex™ P100 Kreeka turule viimiseks tehnoloogilise abiainena toiduks ettenähtud loomset päritolu toodetes.

Põhikohtuasja ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus, võttes arvesse eelkõige määruse nr 853/2004 artikli 3 lõiget 2, mille tõlgendamises kaheldakse.

Eelotsuse küsimused

1. Kas määrust (EÜ) nr 853/2004 tuleb tõlgendada nii, et niisugune toode nagu kaebajaks oleva äriühingu Listex™ P100, millel on Euroopa Toiduohutusameti

(EFSA) 07.07.2016 vastavas arvamuses kirjeldatud omadused ning mida lisaks kasutatakse kaebaja arvates väljaspool tapamajade territooriumi tootmisprotsessi viimastes etappides ning mille eesmärk ei ole loomset päritolu toodete pinnalt pinnasaaste eemaldamine, vaid saastumise ära hoidmine, kuulub selle määruse artikli 3 lõike 2 kohaldamisalasse (mistõttu nõuab selle toote Euroopa turule viimine komisjoni eelnevat luba määruse artikli 11a tähenduses)?

Juhul kui vastus esimesele küsimusele on eitav,

2. Kas määrust nr 1333/2008 tuleb tõlgendada nii, et eespool viidatud kaebaja toode on toidu lisaaine või tehnoloogiline abiaine (määruse nr 1333/2008 artikli 3 lõike 2 punktid a ja b)?

Liidu õiguse asjakohased sätted ja asjakohane Euroopa Kohtu praktika

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT 2002, L 31, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 463).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (EÜT 2004, L 139, lk 1 ja parandus EÜT 2004, L 226, lk 3; ELT eriväljaanne 13/43, lk 319): artikli 1 lõige 1 ja artikli 2 lõike 1 punktid a ja f.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad (EÜT 2004, L 139, lk 55 ja parandus EÜT 2004, L 226, lk 22; ELT eriväljaanne 03/45, lk 14), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrusega (EL) nr 2019/1243 (ELT 2019, L 198, lk 241): põhjendused 2, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 27, 28 ja 30, artikkel 2, artikli 3 lõige 2 ja artikli 11a lõige 1.

Komisjoni 15. novembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 2073/2005 toiduainete mikrobioloogiliste kriteeriumide kohta (EÜT 2005, L 338, lk 1).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1333/2008 toidu lisaainete kohta (EÜT 2008, L 354, lk 16): artikli 1 lõige 1, artikli 2 lõike 1 punkt a, artikli 3 lõike 2 punktid a ja b ning artikli 4 lõiked 1 ja 2.

Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2010. aasta otsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-333/08, EU:C:2010:44).

Asjakohased riigisisised sätted

Toiduainete ja jookide seadustik (riikliku üldkeemialabori kõrgema komisjoni otsus 1100/87, mille kiitis heaks rahandusminister, Ametlik väljaanne B 788/31.12.1987) ning selle hilisemad muudatused: artikli 2 lõike 3 punktid 1

ja m, artikli 12a lõige 5, artikli 29 lõige 3, artikkel 36a, artikkel 40, artikkel 80b, artikkel 83 ja artikli 144 lõige 8.

Seadus 2741/1999, Toiduainete kontrolli ühtne asutus, muud normid arenguministeeriumi pädevuste küsimuses ja muud sätted (Ametlik väljaanne A 199/28.9.1999): artikli 1 lõiked 1, 2, 3 ja 5.

Asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 2015. aastal taotles kaebajaks olev äriühing Euroopa Komisjonilt luba oma tootele, Listex™ P100-le kui desinfektsioonivahendile listeriabakteri vähendamiseks toiduks ettenähtud loomset päritolu toiduainetes.
- 2 Tema taotlus vaadati läbi kooskõlas määruse 853/2004 sätetega. 7. juulil 2016 avaldas Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) teadusliku arvamuse ja valmistas ette määruse eelnõu, mis esitati konsulteerimiseks. Lõpuks teavitas komisjon kaebajat 19. veebruari 2018. aasta kirjaga aga sellest, et ta ei kavatsenud tema avaldust täiendavalt hinnata, sest puudus vajalik poliitiline toetus.
- 3 26. veebruaril 2018 vastas kaebaja, et tema kõnealune toode ei ole desinfektsioonivahend, vaid tehnoloogiline abiaine, mis ei kuulu määruse nr 853/2004 kohaldamisalasse.
- 4 Komisjon jättis 17. juuni 2019. aasta kahe kaebajale saadetud kirjaga selle äriühingu esitatud taotluse uuesti rahuldamata, tuletades meelde, et seoses kaebaja tootele desinfektsioonivahendina loa taotlemisega oli ta varasema kirjaga kaebajat juba teavitanud sellest, et ta ei jätkka toote hindamisega, ning arvestades, et ka juhul, kui kõnealune toode klassifitseeritaks tehnoloogiliseks abiaineks, mis ei kuulu põhimõtteliselt määruse 853/2004 kohaldamisalasse, siis oleksid selle määruse sätted igal juhul kohaldatavad osas, milles kõnealust toodet kasutatakse desinfitseerimiseks. Lisaks rõhutas komisjon, et kõnealuses küsimuses, mis on liidu õiguse küsimus, on Euroopa Liidu Kohtul selle tõlgendamise ainupädevus.
- 5 16. augustil 2019 esitas kaebajaks olev äriühing Euroopa Liidu Üldkohtule kaebuse komisjoni eespool viidatud kirjade peale, millega komisjon kaebaja arvates mitte üksnes ei lükanud tagasi tema algset taotlust oma tootele desinfektsioonivahendina loa saamiseks ja tema alternatiivset taotlust toote desinfektsioonivahendi asemel tehnoloogiliseks abiaineks tunnistamiseks, vaid keelas ka selle Euroopa Liidu turule viimise tehnoloogilise abiainaena tarbimiseks ettenähtud toiduainetes.
- 6 Euroopa Liidu Üldkohtu presidendi 26. septembri 2019. aasta määrusega (T-568/19 R, EU: T:2019:694) jäeti ajutiste meetmete kohaldamise taotlus rahuldamata, kuna kirjad, mille peale kaebus esitati, ei kujutanud endast otsust nendele kaebaja poolt antud sisuga, ega keelanud tegelikult tema toote turustamist. Samas viidatakse selles määruses kaebaja võimalusele taotleda menetluse algatamist liikmesriikide ametiasutuste asjaomaste aktide suhtes (kaebaja oli

tuginenud Eesti ja Belgia ametiasutuste kahjustavatele aktidele), võimaldades riigisisestel kohtutel nii Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimuse esitada.

- 7 Seejärel saatis komisjon 8. novembril 2019 liikmesriikide pädevatele asutustele kirja, milles ta kinnitab, et seoses arutluskäiguga, mille kohaselt tuleks toodet pidada tehnoloogiliseks abiaineks, mis ei kuulu määruse 853/2004 kohaldamisalasse, märgib ta, et Listex™ P100 kuulub selle määruse artikli 3 lõike 2 kohaldamisalasse, sest selle eesmärk on vähendada listeriabakeritega saastumist tarbimiseks ettenähtud loomset päritolu toiduainetes, ning järelikult ka juhul, kui see kvalifitseeritaks desinfitseerimiseks mõeldud tehnoloogilise abiainena, kehtib sellele igal juhul loa saamise kohustus määruse 853/2004 tähenduses. Komisjon tuletas dokumendis samuti meelde, et toote turuleviimisele määruse artikli 3 lõike 2 tähenduses ei antud ühtegi luba selle kasutamiseks loomset päritolu toiduainetes ning viitas, et tema arvates ei ole liikmesriikidel ühtegi võimalust anda sellele tootele luba kui tehnoloogilisele abiainele loomset päritolu toiduainete jaoks.
- 8 Hiljem palus kaebajast äriühing tervishoiu aseministrile saadetud 27. aprilli 2020. aasta taotluses – mis saadeti maaelu arengu ja toiduministeeriumi 21. mai 2020. aasta kirjaga edasi toiduainete kontrolli ühtsele ametile, kelle pädevusse see kuulub – analüüsida, kas tema toote Listex™ P100 võib viia Kreeka turule tehnoloogilise abiainena tarbimiseks ettenähtud loomset päritolu toiduainetes, ning jaatava vastuse korral anda vastav luba, kinnitades, et kõnealust toodet on teistes riikides (USA, Kanada, Austraalia, Šveits, Iisrael) juba tehnoloogilise abiainena tunnustatud.
- 9 Vastuseks taotlusele võeti vastu toiduainete kontrolli ühtse ameti haldusnõukogu esimehe 24. juuni 2020. aasta akt, st põhikohtuasjas vaidlustatud akt, millega jäeti rahuldamata kõnealune taotlus toote tehnoloogilise abiainena tunnustamiseks, kinnitades, et tegemist on desinfektsioonivahendiga ning järelikult vajab see komisjoni eelnevat luba. Aktis esitatakse ka põhjused, miks pädeva ametiasutuse arvates ei saa lubada toote kasutamist tehnoloogilise abiainena (asjakohase õigusraamistiku puudumine, EFSA kõnealusest arvamusest tulenevad reservatsioonid seoses toote klassifitseerimisega toidu lisaainena või tehnoloogilise abiainena ja selle tõhusa ning ohutu kasutamise võimalus), ning väljendatakse teatavaid reservatsioone ametiasutuse võimaluse kohta võtta seisukoht kõneluse toote olemuse küsimuses, kuni Euroopa Kohus ei ole selle kohta lõplikku otsust teinud.
- 10 Pärast eespool kirjeldatud esitas kaebaja 28. septembril 2020 kaebuse Symvoulio tis Epikrateiasse (Kreeka kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), st eelotsusetaotluse esitanud kohtule, paludes viidatud akti tühistada.
- 11 Eelkõige väidab kaebaja, et tema toode ei kuulu määruse nr 853/2004 artikli 3 lõike 2 kohaldamisalasse järgmistel põhjustel. Esiteks viidatakse selles sättes ainult loomset päritolu toodete desinfitseerimisele, mis toimub tapamajades, tingimus, mis ei ole Listex™ P100 puhul täidetud. Teiseks on tema toode ette

nähtud kasutamiseks tootmisprotsessi viimastes etappides, ka pärast toiduainete kuumtöötlemist, st pärast seda, kui need on juba desinfitseeritud ning on valmis lõikamiseks ja pakendamiseks. Kolmandaks ei ole tema toode ette nähtud „loomset päritolu toodete pinnalt pinnasaaste eemaldamiseks“ viidatud sätte tähenduses, vaid eeldab, et tooted, millele seda kantakse, ei ole saastunud, kuna selle eesmärk on ära hoida saastumist juhul, kui listeriabakterite hulk ületab lubatud piiri ladustamisperioodil kuni toiduaine müümise ja tarbimiseni. Kaebaja tugineb oma väidete toetuseks määrusele nr 2073/2005 toiduainete mikrobioloogiliste kriteeriumide kohta.

- 12 Vahepeal tegi Euroopa Liidu Üldkohus pärast kaebajaks oleva äriühingu põhikohtuasjas esitatud tühistamistaotlust 18. detsembri 2020. aasta määruse (T-568/19, EU: T:2020:647), milles ta leidis, et komisjoni kirjad, mis vaidlustati, ei kujuta esiteks endast vaidlustatavaid akte ning teiseks ei sisalda need otsust toote Euroopa Liidu turule viimise keelu kohta, nagu kaebaja ekslikult leidis. Selles põhikohtuasja kohta tehtud määruses, nagu enne ajutiste meetmete kohaldamise taotlust tehtud määruses, märgitakse, et kaebajalt ei võeta ära õigust kohtulikule kaitsele, kuna ta saab liikmesriikide ametiasutuste asjakohaste aktide peale esitada kaebuse riigisestele kohtutele, mis võimaldab sel viisil esitada eelotsuse küsimuse Euroopa Kohtule.
- 13 Lisaks esitas toiduainete kontrolli ühtse ameti esimees 7. veebruari 2022. aasta kirjaga eelotsusetaotluse esitanud kohtule põhjused, miks ameti arvates ei ole võimalik klassifitseerida toodet tehnoloogiliseks abiaineks, millel on desinfitseerivast eesmärgist erinev eesmärk. Need põhjused on järgmised: kaebaja ei ole esitanud asjassepuutuvaid andmeid, määruses 1333/2008 kehtestatud tingimused ei ole EFSA tulemusi arvestades täidetud, toodet võib kasutada ka toidu lisainena ning selle ohutus ja tõhusus on kaheldavad.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 14 Sissejuhatuseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vaidlustatud akti põhjendused, milles leiti, et kõnealune toode, mille kohta müügiluba taotleti, on desinfitseeriv vahend või igal juhul kasutatakse seda desinfitseerimise eesmärgil ning järelikult kuulub see määruse nr 853/2004 kohaldamisalasse, on esmapilgul seaduslikud ja piisavad, kuna neid toetavad põhikohtuasja toimikus sisalduvad tõendid ning kuna need põhinevad määruse artikli 3 lõikel 2 ja artiklil 11a.
- 15 Eelnevatel kaalutlustel leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kaebajaks oleva äriühingu esitatud vastupidised väited tuleb järgmistel põhjustel tagasi lükata.
- 16 Esiteks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus seoses kaebajaks oleva äriühingu väitega, mille kohaselt ei kuulu tema toode määruse nr 853/2004 artikli 3 lõike 2 kohaldamisalasse, et arvestades määrusega nr 853/2004 taotletud eesmärke, milleks on määruse üheksandast põhjendusest tulenevalt tagada tarbijakaitse toiduohutuse valdkonnas, käsitleb see säte ka loomset päritolu toodete desinfitseerimist igat liiki ettevõtetes (nagu ilmneb kaheksateistkümnendast

põhjendusest) ning järelikult ka väljaspool tapamajade territooriumi, sõltumata tootmisprotsessi etapist.

- 17 Teiseks, kui ka pidada tõseks kaebajaks oleva äriühingu väidet, mille kohaselt ei ole tema vaidlusaluse toote eesmärk loomset päritolu toodete pinnalt pinnasaaste eemaldamine, vaid saaste ära hoidmine, ei ole see põhikohtuasjas mitte kuidagi asjakohane, sest ka sel juhul on tegemist „loomset päritolu toodete pinnalt pinnasaaste eemaldamisega“ määruse nr 853/2004 artikli 3 lõike 2 tähenduses.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab aga, et kuna kaheldakse määruse nr 853/2004 artikli 3 lõike 2 tähenduse tõlgendamises, ning arvestades ka asjaolu, et põhikohtuasjas tehtud otsuse peale ei saa riigisisises õiguses kaebusi esitada, on vaja esitada Euroopa Kohtule vastavad eelotsuse küsimused.